EŻAMIJIET ANNWALI TA' L-ISKOLA SEKONDARJA 2008
DIRETTORAT GĦAL KWALITÀ U STANDARDS FL-EDUKAZZJONI
Taqsima ta' l-Assessjar Edukattiv

IT-TIENI SENA **STORJA** **ĦIN: Siegħa u Nofs**

Isem: ________________________ **Klassi: _______________**

1. Wieġeb il-mistoqsijiet billi taqta' sinjal taħt it-tweġiba t-tajba.

(Total: 15 marki)

1.1 Ħafna min-nobbli Maltin kienu jgħixu (fil-Belt Valletta, fil-Birgu, fl-Imdina). ***(marka)***

1.2 It-toroq ta' l-ibliet fil-Medjuevu kienu (imserrpin u dojoq, dritti u twal, wiesa' u spazjużi). ***(marka)***

1.3 Aqta' linja taħt **TLIET** irħula li kienu jeżistu fil-Medjuevu.
(Raħal Ġdid, Santa Luċija, Ħal Tmiem, Ħal Bajda, Is-Swieqi, Ħal Tartarni) ***(3 marki)***

1.4 In-Normanni waslu fl-(Amerka, Italja t'Isfel, Afganistan). ***(marka)***

1.5 F'xi knejjes Maltin fil-Medjuevu nsibu l-affreski. Dawn huma:
(linef tal-kristall, statwi ta' qaddisin, tpinġija direttament fuq il-ħajt) ***(marka)***

1.6 Fil-Medjuevu konna nsibu bini ta' stil (Sikulu-Normann, Barokk, Gotiku). ***(marka)***

1.7 Fil-Birgu nsibu (Palazz Falzon, l-Palazz ta' l-Inkwiżitur, Palazzo Gatto Murina). ***(marka)***

1.8 L-għolja ta' Xebb ir-Ras intgħażlet biex fuqha tinbena l-belt il-ġdida għax:
(ma kinitx għolja kbira ħafna, kienet għolja li tagħti fuq il-Port il-Kbir, setgħu jdawruha bis-swar malajr). ***(marka)***

1.9 In-Normanni waslu Malta permezz tal-miġja tal-(Konti Alberto, Konti Manfredi, Konti Ruġġieru). ***(marka)***

1.10 Knejjes trogloditi tfisser:
(knejjes mibnija fuq għolja, knejjes mibnija fiċ-ċentru tar-raħal, knejjes maqtugħa fil-blat) ***(marka)***

1.11 Aqta' sinjal taħt **TLIET** prodotti li kienu jitkabbru f'Malta fil-Medjuevu:
(il-qoton, it-tadam, il-patata, il-kemmun, iż-żebbuġ, il-kiwi, it-tamal) ***(3 marki)***

2. Qabbel naħa ma' oħra billi tikteb in-numru. L-ewwel waħda magħmula bħala eżempju.

(1 x 10 = 10 marki)

1.	1429		marda qerrieda
2.	sibi		sistema ta' difiża fil-gżejjer
3.	pesta		jitfaċċaw il-kunventi
4.	Gutenberg		dar id-dinja bil-baħar
5.	dejma	**1**	attakk tal-furbani fuq Malta
6.	Ħal Millieri		ħarsien tal-fidi kontra l-ereżija
7.	Reliġjużi f'Malta		ġellieda mit-Tramuntana ta' l-Ewropa
8.	Inkwiżitur		ivvinta l-istamperija
9.	Ferdinandu Maġellan		piraterija
10.	Il-Vikingi		ħadu sehem fil-Kruċjati
11.	In-Normanni		fdal ta' villaġġ fil-Medjuevu

3. Ħares lejn din l-istampa u wieġeb il-mistoqsijiet. *(Total: 10 marki)*

3.1 Din l-istampa turi wiċċ l-Imperatur Federiku II Hohenstaufen. Liema għasfur kien jitrawwem għall-kaċċa fil-Gżejjer Maltin fi żmien Federiku II?

____ *(marka)*

3.2 Fi żmien Federiku II sar ċensiment. X'tifhem bil-kelma 'ċensiment'?

____

____ *(2 marki)*

3.3 Fil-Medjuevu kienu jsiru ħafna pellegrinaġġi lejn l-art Imqaddsa. X'inhu pellegrinaġġ?

____ *(2 marki)*

3.4 Għaliex lill-Palestina jqisuha bħala 'l-art imqaddsa'?

____ *(2 marki)*

3.5 Il-Kruċjati bdew biex iwaqqfu l-avvanz tal-(Musulmani, Ortodossi, Lhud). *(marka)*

3.6 Il-Kruċjati kienu (ġlidiet bejn l-Insara u l-Musulmani, ftehim bejn l-Insara u l-Musulmani, taħdidiet bejn l-Insara u l-Musulmani). *(marka)*

3.7 L-għan prinċipali tal-Kruċjati kien li tinrebaħ (Kostantinopli, Damasku, Ġerusalemm) mill-Insara. *(marka)*

4. Ikteb jekk hux VERU jew FALZ. *(1 x 15 = 15-il marka)*

4.1 Il-kelma rinaxximent tfisser 'twelid mill-ġdid'. ....

4.2 Picasso kien wieħed mill-artisti tar-Rinaxximent. ....

4.3 Matul ir-Rinaxximent inbniet il-Bażilika ta' San Pietru f'Ruma. ....

4.4 Nicolò Macchiavelli kien kittieb fi żmien ir-Rinaxximent. ....

4.5 Bartolomew Diaz għamel vjaġġi sa l-Asja. ....

4.6 L-Università kienet tiltaqa' fl-Imdina. ....

4.7 Il-membri tad-dejma kienu jieħdu ħsieb id-difiża tal-gżejjer Maltin. ....

4.8 Il-membri tal-Kunsill Popolari kienu jiġu eletti kull 5 snin. ....

4.9 L-Isqof Ġilibertu ġie Malta biex jagħmel ċensiment. ....

4.10 In-Normanni kienu ħbieb u protetturi tal-Papa. ....

4.11 Il-Vikingi kienu bdiewa u negozjanti kapaċi. ....

4.12 Federiku II ta Malta lill-Kavallieri ta' San Ġwann. ....

4.13 Gonsalvo Monroy kien sid fewdatarju ta' Malta. ....

4.14 Fl-1551 sar attakk tal-furbani fuq Għawdex. ....

4.15 Il-Vikingi saru ċivilizzati meta niżlu fin-Normandija. ....

5. Qabbel il-personaġġ ma' dak li għamel billi tikteb in-numru fil-kolonna. L-ewwel waħda ngħatat bħala eżempju. ***(1 x 10 = 10 marki)***

1.	Kristofru Kolombu		miġja tan-Normanni f'Malta
2.	Dragut		ħakmu lil Malta qabel l-Aragoniżi
3.	Vasco da Gama		il-Kavallieri mkeċċija wara assedju qalil
4.	Il-Konti Ruġġieru		sejħa għall-Kruċjati
5.	L-Anġuvini		fejn beda r-Rinaxximent
6.	Il-Kastellan		fortizza fl-Isla
7.	Rodi		furban Musulman
8.	San Mikiel		artist tar-Rinaxximent
9.	Papa Urbanu II		dar mal-kontinent Afrikan
10.	L-Italja		jgħix fil-Kastell tal-Birgu
11.	Raffaello	**1**	qasam l-Oċean Atlantiku

6. Ħares lejn l-istampa u wieġeb il-mistoqsijiet. ***(Total: 10 marki)***

6.1 Qiegħed tara attakk tat-Torok waqt l-Assedju l-Kbir. B'liema mezz waslu Malta t-Torok?

____

____________________________ ***(marka)***

6.2 It-Torok riedu jirbħu lil Malta fi żmien qasir għax
- a) beżgħu li jinqabdu fil-maltemp tax-xitwa.
- b) riedu juru li huma gwerriera tajbin.
- ċ) kellhom xogħol ieħor x'jagħmlu fit-Turkija. ***(marka)***

6.3 It-Torok ma tantx kellhom x'jieklu għax
- a) l-ikel li ġabu magħhom ħżien matul il-vjaġġ.
- b) ma kellhomx flus biżżejjed biex jixtru l-ikel.
- ċ) il-Maltin qerdu kollox qabel beda l-Assedju. ***(marka)***

6.4 Matul l-Assedju l-fortizza ta' (Sant'Anġlu, Sant'Iermu, San Mikiel) waqgħet f'idejn it-Torok. ***(marka)***

6.5 Fil-Medjuevu, is-Sultan kien imexxi l-artijiet tiegħu permezz tas-sistema (deċimali, imperjali, fewdali). ***(marka)***

6.6 L-art mogħtija lill-ħbieb tas-sultan biex jieħdu ħsiebha kienet tissejjaħ (il-fewdu, it-territorju, l-eredità). ***(marka)***

6.7 (Il-Portugall, Ir-Russja, Il-Finlandja) kellha ħafna vjaġġaturi li skoprew artijiet ġodda fir-Rinaxximent. ***(marka)***

6.8 Liema minn dawn li ġejjin **ma saritx** fil-Medjuevu? Aqta' sinjal taħtha.
(Is-sejba tal-porvli, Is-sejba ta' artijiet ġodda, Is-sejba ta' l-elettriku) ***(marka)***

6.9 In-nafra kienet (is-sejħa biex jinġabru s-suldati, kwalità ta' ikel li kienu jieklu s-suldati, tip ta' armi li kienu jużaw is-suldati.) ***(marka)***

6.10 Il-bniedem li kien jieħu ħsieb il-ħabs fi żmien l-Aragoniżi kien jissejjaħ (il-katapan, il-massaru, il-balliju). ***(marka)***

7. <u>Spjega dawn il-kelmiet billi tikteb sentenza bihom</u>. *(Total: 10 marki)*

7.1 kavabuzz

____

____ ***(2 marki)***

7.2 komun

____

____ ***(2 marki)***

7.3 il-Qadi

____

____ ***(2 marki)***

7.4 l-inkwiżitur

____

____ ***(2 marki)***

7.5 il-kastellan

____

____ ***(2 marki)***

8. <u>Ikteb fit-tul fuq WAĦDA minn dawn it-temi</u>: *(20 marka)*

8.1 Ikteb fuq kif kienet il-ħajja fil-Gżejjer Maltin taħt in-Normanni.

8.2 L-Assedju l-Kbir ta' l-1565 huwa ġrajja mill-aktar importanti fl-istorja ta' Malta. Għaliex huwa hekk? Ikteb fuq x'ġara ftit qabel u matul dan l-Assedju.

8.3 Ikteb dwar xi vjaġġi importanti li saru minn esploraturi matul ir-Rinaxximent.